

Jákob élete

Lekció: Jn. 21.15-19.
Textus: Gen. 29.1-30.

2000. nov. 12.
Gazdagrét

Magasság és mélység - Istennel

Az előző fejezetben arról olvastunk, hogy amint Jákob mindent maga mögött hagyva menekül, egyszer csak Isten váratlan módon találkozik vele. A találkozásban oldódik Jákob félelme és bizonytalansága a jövőt illetően. Isten, aki először lesz valóságos a mindig saját erejében, trükkjeiben bízó Jákob életében, azt ígéri neki, hogy vele van, megőrzi akárhova megy, és visszaviszi majd atyái földjére.

A mai fejezetben (és majd a következőkben is) azt kell nyomon követnünk, hogy mi történik Isten ígéretével Jákob életében. Valaki talán már mondja is magában: Hát mi történhet? Természetesen beteljesedik, nem? - és míg ez igaz, a válasz mégsem ilyen egyszerű. Egyrészt azért, mert Jákobnak is kérdés: vajon tényleg megtartja Isten, amit mondott (ne felejtjük el Jákob válaszát, amelynek a lényege: ha mindezt megtartod, Istenem leszel és mindenem tizedét neked adom...)? Másrészt azért, mert a történet, amit ma olvastunk, nem egy szép, kerek egész, amit sokan várnának, ha valakivel jelen van Isten. Sokkal ambivalensebb, kétértelműbb eseményekkel találkozunk.

Azt is fontos megjegyeznünk, hogy a mai részben nincs szó Istentől, Isten nem hogy nem szólal meg, de még utalás sincs személyére. Mégsem tekinthetjük úgy, mint aki nincs jelen mindabban, amit Jákob átél. Isten, aki jelenlétét és oltalmát ígérte az Ézsau gyilkos dühe elől menekülő Jákobnak, jelen van. És ami a nehéz, hogy ugyanúgy jelen van a történet első felében, ami Jákob életének egyik legszebb időszaka lehetett, mint a történet második részében, ami a legsötétebb évek közül való. Vagy jelen van mind a kettőben, ha hisszük, hogy igazat mondott, vagy nincs jelen egyikben sem. De semmi nem hatalmaz fel minket arra, hogy azt állítsuk: a jó dolgokban jelen van, a rosszhoz semmi köze nincs.

Isten jelenléte, nem pusztán mint elvi-teológiai kérdés, hanem mint olyan valóság, amit mindig hiszünk és gyakran tapasztalunk, az egyik legfontosabb és legproblematisabb dolog az életünkben. Mind hívő emberek, mind keresők, gyakran szembesülünk életünk bizonyos eseményeivel, és feltesszük a kérdést, hogy ennek mi az értelme, hogy miért történt ez velünk, miért engedte Isten. Jöjjetek, kérjük és várjuk, hogy Isten Szentleke világosságot adjon nekünk ma azon keresztül, ahogy Jákob élete formálódott.

I. Isten jelenléte a vezetésben

A Bételben történt váratlan találkozás után Jákob továbbutazik Hárán felé, anyai nagybátyja, Lábán, családjához. Arról olvasunk, hogyan érkezik meg Jákob egy kúthoz, ahol hall arról, hogy Lábán a közelben lakik, majd találkozik Ráhellal, Lábán leányával, jövője felelőseivel. Ráhel hazaszalad, elmondja apjának, hogy ki van itt. Lábán kiszalad a kúthoz, üdvözli Jákobot, és látszólag szeretettel fogadja őt.

Aki olvasta Mózes első könyvét, nem tudja nem észrevenni, hogy mintha ez a történet már korábban leírásra került volna. A 24. fejezetben olvasunk Ábrahámról, aki azért küldi el szolgáját Háránba, hogy onnan szerezzen feleséget fiának, Izsáknak. A szolga egy kúthoz ér, ahol - csodálatos módon - éppen Rebekkával, Lábán húgával, Izsák későbbi feleségével találkozik. Rebekka hazaszalad, elviszi a hírt Lábánnak, aki amikor kiér a kúthoz, és látja az szolgálga gazdagságát, nagy örömmel befogadja őt. A szolga, aki korábban kételkedett, ezt mondja: "Az Úr vezérelt engem ezen az úton..."(Gen.24.27)

Ugyanezt mondhatja el Jákob is. Aki rettegve, az ismeretlen jövő miatti félelemben, magányosan és lelkiismeretfurdalástól gyötörve hajtotta le a fejét egy kőre valahol Kánaán és Hárán között, egészen más emberként érkezik meg a úticéljához. Vizsgáljuk meg jobban a szöveget, hogy lássuk, milyen Jákobbal találkozunk!

Jákób a kútnál három heverésző juhnyáját lát, meg a pásztorait. Miután megtudta, hogy hárániak, hogy ismerik Lábánt és ő jól van, meglepő önbizalommal kezdi oktatni őket (elvégre maga is pásztor volt): *"Hosszú még a nap, nincs itt az ideje, hogy beterejék a jószágot. Itassátok meg a juhokat, azután menjetek, legeltessetek!"* Mintha azt mondaná: mit lustálkodtok itt fényes nappal, miért nem végzitek a dolgokat? Vajon mi ennek a magyarázata?

A pásztorok elmondják Jákóbnak, hogy Háránban az a szokás, hogy a kutat lefedő nagy követ csak akkor gördítik el el, amikor már minden nyáját összetereletek. Közben megérkezik Ráhel, akit látván Jákób - fittyet hányva a helyi rendre, valamint arra, hogy ő idegen - egymaga elmozdítja a hatalmas követ, majd megitatja Lábán juhait. Vajon mi ennek a szinte szemtelen viselkedésnek a magyarázata?

Ezután megcsókolja Ráhelt, hangosan sír, majd elmondja Ráhelnek, hogy kicsoda. Meglepő a sorrend! Vajon mi ennek a magyarázata?

A megkönnyebbülés, a felszabadulás, az öröm. Isten találkozott vele, megszólította, és ígéretet tett neki. Biztos, hogy könnyedebb szívvel és léptekkel ment tovább Bételből. De amikor megérkezik, megtudja, hogy Lábán él, jól van, és ő útja végéhez ért, majd amikor meglátja a lányt, akit feleségül akar, amikor hallja Lábán szájából, hogy "csontom és húsom vagy te", elkezd valósággá válni számára Isten ígérete: veled vagyok, megőrizlek, bármerre mész.

Az Istennel való találkozás magabiztosságot, örömet, energiát ad. Jákób reménységet talál. Itt van számára a jövő (otthon, család, jövődöbeli), és hogyne értékelné ezt, hiszen apja családjában mindezt elvesztette. Isten otthont és családot készít az otthontalan menekültnek, és vezeti őt. Jákób fellélegezhet.

Ez Isten jelenlétének nyilvánvaló jele. Amikor váratlanul megszólít, abban érdemtelenül ígéretet ad, majd azt elkezd beteljesíteni. Amikor világosan és lenyűgözve tapasztalod, hogy Isten vezeti az életed. Amikor áldásban, békében, örömben és fellélegzésben van részed. Amikor az *"Úr előtt való öröm erőt ad nektek"* (Neh.8.10) Amikor felismered, hogy mindabban a jóban, ami körülvesz téged, életednek ebben az időszakában Isten ajándékait élvezed. Légy hálás érte, és ismerd el az ő jelenlétét, ajándékát mindebben! Lásd meg, ha ennek az ideje van életedben, és legyél hálás!

Jákób életének ez rövid szakasza. A 15. verssel a szentíró érezteti, hogy konfliktusok következnek.

II. Isten jelenléte - a csalásban?

Míg több mindenben párhuzamban áll Jákób megérkezése Háránba Ábrahám szolgájának útjával, két dologban eltér attól. Ábrahám szolgája gazdag ajándékokkal jelent meg, Jákób viszont nincstelen. A szolga azért jött, hogy ura parancsa szerint minél hamarabb visszatérjen egy feleséggel, Jákób azonban hosszabb ideig marad. Az anyagias Lábán mindezt hamar átlátja, valamint azt is, hogy a fiatalok erősen vonzódnak egymáshoz, és ebből fakad az egyezés: Jákób hét évig fogja szolgálni Ráhelért, a szebb, ámde fiatalabb lányáért. Ez a hét év azonban csak néhány napnak tűnt neki, annyira szerelmes volt az ifjú.

Figyelemreméltó, hogy Jákób az, aki emlékezteti Lábánt ígéretére, amikor letelik a hét év. Lábán nem mond semmit, hanem megszervezi a lakodalmat. Este, amikor már mindenki jócskán evett és ivott, lefátyolozva nagyobbik lányát, Leát adja Jákóbnak, aki csak reggel veszi észre a csalást. Fájdalmasan kiált fel: *"Mit tettél velem? Hát nem Ráhelért szolgáltam nálad? Miért csaptál be engem?"*

A főcsalót becsapták. Jákób életében először most találta magát a másik oldalon. Edig ő volt az, aki ügyeskedett, aki manipulált, ő csapta be saját apját - most őt vezette félre a nagybátyja. Milyen ironikus, hogy míg Jákób csalásai, trükkjei mindig azzal függtek össze, hogy ő, a fiatalabb, megszerezze az elsőszülöttnak járó kiváltságokat, most ezt mondja Lábán: *"Nem szokás nálunk, hogy a kisebbiket az elsőszülött előtt adják férjhez."* Ami nálatok, nálad, Jákób, szokás, az nálunk nem így megy - mondja tulajdonképpen Lábán, talán egy kis kárörömmel, bosszúval is a hangjában. Lábán ugyanúgy becsapta Jákóbot, mint Jákób az apját, Lábán ugyanúgy megcserélte a kisebb lányát a nagyobbval, ahogyan Jákób helyet cserélt Ézsauval. *Vele van még az Úr?*

Veled leszek minden útagon, ígérte Isten; mit mondjunk erre most? Mondhatjuk, hogy elhagyta Jákóbot? Ezzel azt állítanánk, hogy megbízhatatlan, hogy ő is becsapta Jákóbot. Akkor viszont nem lenne értelme hinni benne és szeretni őt. Sokkal inkább azt kell mondanunk, azt a kemény gondolatot kell kimondanunk, hogy Isten Jákóbbal van akkor is, amikor becsapják. Nem úgy, hogy ő lenne a felelős Lábán hazugságáért, vagy hogy Lábán nem tisztességtelen - mert az. Hanem úgy, hogy amit enged megtörténni, az nem véletlen. Annak meg kell történni ahhoz, hogy Jákób önismeretre jusson.

Isten jelenléte nem kizárólag az ún. jó dolgok közepette adatik nekünk. De sokan gondolkodnak így, és nem keresik az Úr jelenlétét, munkálkodását a fájdalomban. Pedig megszólal abban is, és erre ugyanúgy szükségünk van, mint az ún. áldásokra.

Jákób elé Isten tükröt tart ebben a helyzetben. Lehetősége van, hogy az átverés és manipuláció valóságát a kárvallott oldalán is megkóstolja. Amilyen mércével mért Ézsauanak, azzal mérnek most neki. Ha magától nem képes arra, hogy behelyezze magát a másik ember helyzetébe (empátia), hát majd Isten teszi ezt meg...

...velünk is. Erre a tükörrre nekünk is szükségünk van, hasonló eseményekben esetleg éppen Isten látogat meg minket. Itt vagy most, tele keserűséggel, haraggal, öngazsággal, mert valaki megbántott, visszaélt bizalmaddal, becsapott. Arra vágysz, hogy Isten igazoljon téged - és most azt mondja, hogy vedd észre, te ugyanezt teszed másokkal. Nem volt más lehetősége, hogy végre felébredsz, minthogy veled kellett megtörténnie annak, amit te szoktál megtenni másokkal. Ugye fáj? Ugye felháborít?

Albert Schweitzer, a híres teológus, orgonaművész és orvos így ír egy prédikációjában: *"Csak az érti meg az életet, aki számba tudja venni saját hibáit mindabban, amit átél, és eljut arra a felismerésre, hogy a bennünket érő oly sok kellemetlenségben az emberek ellen elkövetett vétkeink büntetését kell látnunk. Az ilyen ember szabad az igazágtalanság felszínes megítélésétől, ami vak és elhamarkodott védekezésre készít bennünket az ellenünk elkövetett rosszal szemben. Ebben van Jézus szavának mély értelme, hogy ne szálljunk szembe a gonosszal."* (Az élet tisztelete, Albert Schweitzer, 64.o.)

Mennyire igaz, hogy Isten Jákóbbal van - a csalásban is, hogy Isten velünk van - a fájdalmakban is. Mert ha nem látogatna másban, mint amit mi kérünk, soha nem formálódnánk át szentebb, igazabb, tisztább életre. Isten néha nagyon fájdalmasan tart tükröt elénk, de megteszi, mert szeret, és azt akarja, hogy felismerjük őt, benne bízunk és változzunk. Jákób életén nem látunk azonnali változást, de biztos, hogy akkor értett meg először valami nagyon fontosat önmagával kapcsolatban, amikor a megtévesztés tettének a másik oldalán találta magát.

Az emlékeztetés, a szembesítés, a tükörtartás fájdalmas, de egyedül gyógyító. Péter, azon az éjszakán, amelyen Jézust elárulták, maga is a csalás, a hazugság, a megtévesztés útját választotta. Háromszor tagadta meg azt, aki szerette őt, majd amikor rájött, hogy mit tett, keserves sírásra fakadt. Képzeldétek, milyen nyomorult csalónak érezhette magát még a feltámadás után is. Jézus azonban hihetetlen gyengédséggel és kegyelemmel emlékezteti őt a tagadásra, és fejezi ki neki a megbocsátás valóságát:

"Simon, Jóna fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek? - Igen Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. - Legeltesd az én bárányaimat!

Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? - Igen Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. - Őrizd az én juhaimat!

Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? - Uram, te mindent tudsz. Te tudod, hogy szeretlek téged. - Legeltesd az én juhaimat!"

Akár örömben, akár fájdalomban, Jézusnak nincs igazán más kérdése, mert ebben minden benne van: szeretsz-e engem?

Mert ő úgy szeret téged, hogy az életét adta érted. Eljött, meghalt, feltámadt - hogy mélységben és magasságban mindig veled legyen. ÁMEN!